

RJEŠENJA I BODOVANJE UČENIČKIH ODGOVORA – I. RAZRED
XXIV. NATJECANJE IZ HRVATSKOGA JEZIKA (2019.)
ŠKOLSKA RAZINA

Test ima 24 zadataka. Točni odgovori vrijede ukupno 80 bodova. Bodovna vrijednost zadatka napisana je u kvadratiću kraj zadatka. **Alternativno točno rješenje ili druga točna rješenja navedeni su u zagradi.**

1. zadatak

Promatranje sova ušara

5. Provedeno noćno volontersko promatranje doprinos je popisivanju faune toga prostora. Projektno područje proteže se Obalno-krškom regijom u Sloveniji te Istarskom i Primorsko-goranskom županijom u Hrvatskoj. Istarska županija glavni je partner projekta *LIKE*, koji provodi u suradnji s drugim partnerima iz Hrvatske i Slovenije, a usmjeren je na područje krškog ruba.

2. Radionica je počela uvodnom prezentacijom o obilježjima i navikama sova ušara (lat. *Bubo bubo*) te o metodama istraživanja i praćenja te vrste. Ušare su jedna od najvećih vrsta sova na svijetu, a opaziti se mogu na krškim stijenama istarskih planina i brda. Budući da reljefna obilježja Istre ne privlače samo ptice nego i sve više penjača, potrebno je istražiti i njihov utjecaj na ptice. Znanstvenici smatraju da na području cijele Hrvatske živi između 800 i 1200 parova velike sove ušare, zaštićene i ugrožene vrste. Do sada je identificirano i 35 potencijalnih istarskih lokacija njihova gniježđenja, a na nekima su već i pronađene, pa se procjenjuje da je u Istri 15 do 20 parova.

4. Tako educirani volonteri čekali su od zalaska sunca pa sve dok se na nebu nije vidjelo deset zvijezda. Ako su u tom razdoblju čuli sove ušare, smatra se da se u blizini nalazi ugniježđeni par. Na svakoj unaprijed dogovorenoj točki nekoliko je osoba osluškivalo ušare i bilježio svoja opažanja. Četrdesetak volontera rasporedilo se na 13 lokacija, a sove su pronađene na četiri lokacije.

6. Upravo je to područje prirodno iznimno vrijedno, ali gospodarski manje razvijeno. Ovim projektom utvrdit će se stvarni prirodni i društveno-ekonomski potencijal 10 000 ha područja koje ima prirodne kapacitete da postane prvim regionalnim parkom, čime bi dobio jednu od najvećih kategorija zaštite. Podatci s radionice promatranja sove ušare bit će tek dio mnogobrojnih podataka prikupljenih s pomoću građanskoga sudjelovanja u znanstvenim istraživanjima. Model modernog sudioničkog upravljanja zaštićenim područjem uključio bi i planinare, bicikliste, penjače, paraglajdere, uz čiju bi se pomoć osigurala prava zaštita tako velikom i vrijednom području.

3. Nakon prezentacije i upoznavanja sudionika s načinom promatranja uslijedio je terenski dio rada koji se odvijao na obroncima Učke, Čićarije i u kanjonu Mirne. Ciljano educirani volonteri imaju važnu ulogu u prikupljanju podataka na odabranim lokacijama. Promatranje sova ušara koje provode građani volonteri uhodana je praksa u Sloveniji, gdje se ornitolozi već dvadesetak godina oslanjaju na pomoć volontera, dok je subotnja radionica prva takve vrste u Hrvatskoj.

1. U Buzetu je prošle subote održana radionica posvećena promatranju sove ušare pod nazivom *Čuvari sove ušare*, koja je privukla brojne zaljubljenike u prirodu i rekreativce iz Istarske i Primorsko-goranske županije. Radionica je organizirana u sklopu projekta *LIKE – Living on the Karst Edge*, koji kao dio programa *Interreg Slovenija – Hrvatska 2014. – 2020.* financiraju projektni partneri *Udruga BIOM* i *Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije*.

- **6 bodova (svaki točno obrojčen ulomak vrijedi 1 bod)**

2. zadatak

- Trgu kralja Petra Krešimira Četvrtoga
- Danima europske baštine 2018. godine
- Hrvatskome zagorju
- gotička kapela svetoga Ivana
- senjski uskoci
- Mletačkoj Republici

- **6 bodova (svaki u cijelosti točno napisan naziv vrijedi 1 bod, dakle za više pogrešaka unutar istoga naziva oduzima se samo 1 bod)**

3. zadatak

blag, blagajna, blagajnički, blagajnik, blagdan, blago

- **1 bod (u cijelosti točan niz vrijedi 1 bod)**

4. razred

a) pripitomljavanje (divlje životinje), pokoravanje (koga svojoj volji) – **priznaje se i svaki drugi sličan opis značenja** (npr. proces/postupak kojim se koga kroti itd.) – **1 bod**

b) naseljen, zaposjednut (gusto naseljen, pretrpan velikim brojem stanovnika) – **priznaje se i svaki drugi sličan opis značenja** (npr. pridjev koji znači velik broj stanovnika itd.) – **1 bod**

5. zadatak

Tragovi postanka čudesnih stabala ginka, zvanih i stablima Djevojačke kose, sežu u predpovijesno doba. Ginko potječe iz Kine, Japana, ali i ostalih, toplijih djelova Azije. Nazivamo ga i živim fosilom jer je postojao još prije 250 miliona godina, u razdoblju Mezozoika, kad su živjeli i dinosauri. Stablo ginka izrazito je privlačna izgleda. U proljeće izrasta lišće svjetlijih zelenih tonova. Ljeti listovi postaju tamnozeleni, a tijekom jeseni počinju žutjeti. Nakon što listovi otpadnu, stablo prezimljuje s neobičnim kvrgavim grančicama na dugim granama. Njegova je ljepota vrlo cijenjena. U Japanu i u Južnoj Koreji sađen je oko svećeničkih hramova. Visoko i rasčupano stablo brzo raste u bijelogoričnim šumama toplijih područja, pa ga nalazimo i u mnogim europskim i sjeverno-američkim gradovima. Fosilizirani listovi ginka također su lepezasti i duboko razdjeljeni, stoga znamo da je stablo nalik svojim predcima. Ginko je koristan i u liječenju različitih bolesti.	___djevojačke___ ___pretpovijesno___ djelova milijuna mezozoika svjetlijih žutjeti grančicama cijenjena rašćupano bjelogoričnim sjevernoameričkim razdjeljeni liječenju
---	--

- **12 bodova (svaki točno riješen redak vrijedi 1 bod, dakle bod se dobiva samo ako je točno ispravljena u tekstu netočno napisana riječ)**

6. zadatak

a) Živjet će u **sukobu** / **neslaganju** / **svađi** / **razmirici** / **neprijateljstvu** / **kavgi** još desetljećima. – 1 bod

b) Optužili su ga da je **pohlepan** / **nezasitan** / **halapljiv** / **lakom** / **neutaživ**. – 1 bod

c) Namjerno / Svojevoljno / Voljno / Htijući, / Hoteći, to učiniše. – 1 bod

- 3 boda (svaki primjer vrijedi 1 bod; priznaju se i druga rješenja ako se sastoje od jedne riječi iste vrste i ako su u kontekstu sinonimna sa zadanim riječima)

7. zadatak

d) izražajnost – 1 bod

8. zadatak

d) okrnjenost – 1 bod

9. zadatak

c) rasrđen – 1 bod

10. zadatak

zvijezde – jotacija, jednačenje (suglasnika) po mjestu tvorbe

rasipalo – jednačenje (suglasnika) po zvučnosti, gubljenje (ispadanje) suglasnika

površini – palatalizacija

- 5 bodova (svaka točno određena glasovna promjena vrijedi 1 bod; ne vrednuje se redoslijed glasovnih promjena)

11. zadatak

noću – prilog (vremenski prilog)

zbog – prijedlog

bilo – imenica

teško – pridjev

- 4 boda (svaka točno određena riječ vrijedi 1 bod; objašnjenje: imenica *bilo* u zadanome kontekstu označuje puls)

12. zadatak

moj V ta N mene G je A

- 4 boda (svaki točno određen padež vrijedi 1 bod)

13. zadatak

ni s čim (ni s čime), ni u koga

- 2 boda (svaki točno riješen primjer vrijedi 1 bod)

14. zadatak

Bit ćemo sretni kad **budemo otkrivali** značenja novih riječi. (Kad **budemo otkrivali** značenja novih riječi, **bit ćemo** sretni.)

- 2 boda (svaki točno napisan futur vrijedi 1 bod; u slučaju inverzije učenik gubi bod ako nije napisao zarez)

15. zadatak

Kad **bi** pao snijeg, **nazvao** (nazvala) **bih** prijatelje pa **bismo** zajedno **otišli** na sanjkanje.

- 3 boda (svaki točno napisan kondicional prvi vrijedi 1 bod)

16. zadatak

1. radnja – **nije bio posjetio**

2. radnja – **je otišao**

3. radnja – **kažem**

- 1 bod (redoslijed svih triju radnji mora biti točan za 1 bod; priznaju se i glagoli ispisani u infinitivu)

17. zadatak

Dok (kad) slušamo glazbu, sjedimo kraj peći i ispijamo šalice čaja. (Sjedimo kraj peći i ispijamo šalice čaja **dok (kad) slušamo glazbu**.)

- 1 bod (vremenska rečenica mora biti napisana točno i, ako je u inverziji, mora biti odvojena zarezom; ne priznaju se odgovori s priložnim oznakama vremena, poput: *Tijekom slušanja glazbe...*)

18. zadatak

Izazvali su još snažniji prosvjed **spriječivši ulazak u zgradu**. (Spriječivši ulazak u zgradu, izazvali su još snažniji prosvjed.)

- 1 bod (glagolski prilog mora biti točno oblikovan i napisan; ako je izraz s glagolskim prilogom napisan u inverziji, mora biti odvojen zarezom)

19. zadatak

a) Fran je povikao da (ga) pričekaju. – 1 bod

b) Lovro je upitao (ostale) hoće li (svi zajedno) pričekati Frana. / Lovro je upitao (ostale) hoće li (ga svi zajedno) pričekati. – 1 bod

- 2 boda (svaka u cijelosti točno napisana rečenica vrijedi 1 bod)

20. zadatak

Učitelji su **Jurju** uvijek zadavali najizazovnije zadatke. Morao je u knjižnici pronaći knjigu grimiznoga **hrpta**. Bila je to studija o raznim **korjenonošcima**. Razmišljajući o glavnoj **svrsi** zadatka, Juraj se ubrzo našao u ljepljivoj **vlazi** mulja oko jezera. U jezercu ispunjenu kreketavim **žapcima** potom je napunio drvene **kablove (kable)** vodom. U očevoj radnoj sobi razvukao je crne **kabele** kako bi uključio mikroskop. Promatrajući pod mikroskopom **gipke (gipkiie, naigipkiie)** praživotinje, napisao je gomilu bilježaka popraćenu i velikim **crtežom** amebe.

- 10 bodova (svaka točno napisana riječ vrijedi 1 bod)

21. zadatak

mlažnjak, pretkutnjak, obrašao

- 3 boda (svaka ispisana riječ u točno napisanome obliku vrijedi 1 bod)

22. zadatak

a) Zaključila je da joj svi oni besramno lažu. – 1 bod

b) Čvrsto je odlučio posjetiti liječnika **specijalista**. – 1 bod

c) Činilo mu se da luta samo da ne bi bio **kod kuće (u kući, doma)**. – 1 bod

- 3 boda (svaka točno ispravljena rečenica vrijedi 1 bod)

23. zadatak

c) Zagreb, 1. siječnja 2019.

- 1 bod

24. zadatak

Upute za bodovanje odgovora

Odgovori na pitanja *b)* i *c)* u skladu s uputama za rješavanje moraju biti oblikovani kao vezani tekst, a ne kao natuknice.

Obrazlaganje i oprimjerenost argumentacije		
a)	Točno je dopunjen izostavljeni dio riječi u rečenici: Vanja mu je rek <u>ao</u> da njegova baka živi u Samoboru.	1 bod
b)	Izdvojena je riječ <i>njegova</i> kao riječ koja je omogućila razumijevanje rečenice i objašnjeno je da se iz te riječi (posvojne zamjenice) vidi da je subjekt rečenice muškoga roda, tj. da je Vanja u rečenici osoba muškoga spola.	1 bod
c)	Pojava je imenovana kao zalihost (redundancija) i objašnjeno je da se tim nazivom označuje višak obavijesti u rečenici (iskazu) koji omogućuje sporazumijevanje, odnosno da je u zadanoj rečenici to zamjenica <i>njegova</i> iz koje se vidi da je Vanja osoba muškoga spola.	1 bod

Pravopisna i gramatička točnost odgovora vrednuje se i ako su odgovori sadržajno netočni, tj. ako nisu ostvarili (sve) bodove za obrazlaganje i oprimjerenost argumentacije.

Pravopisna i gramatička točnost odgovora	
Odgovori ne sadrže nijednu pravopisnu i/ili gramatičku pogrešku.	2 boda
Odgovori sadrže ukupno jednu ili dvije pravopisne i/ili gramatičke pogreške.	1 bod
Odgovori sadrže ukupno tri pravopisne i/ili gramatičke pogreške ili više njih.	0 bodova